

TILLEGG TIL HØRINGSNOTAT AV 28. JANUAR 2008 OM NY ALDERSPENSJON

1. Bakgrunn

Arbeids- og inkluderingsdepartementet sendte 28. januar 2008 på høring forslag om ny alderspensjon i folketrygden med utkast til lovbestemmelser. Høringsnotatet omfatter blant annet forslag til nærmere utforming av levealdersjusteringen. Det vises i den forbindelse til Stortingets vedtak om at fleksibelt uttak av alderspensjon og levealdersjustering skal gjøres gjeldende fra 2010 for alle nye alderspensjonister.

I høringsnotatet foreslår departementet at levealdersjusteringen og fleksibelt uttak av ny alderspensjon skal konkretiseres ved hjelp av delingstall, se kapittel 7. Delingstallene uttrykker tilnærmet forventet gjenstående levetid fra pensjoneringstidspunktet. Årlig pensjon framkommer ved å dele opparbeidet pensjonsbeholdning på delingstallet. Ny alderspensjon er foreslått faset gradvis inn ved at årskullene fra 1954 til 1962 får sin pensjonsopptjening beregnet med en forholdsmessig andel av dagens og nye opptjeningsregler. Ny alderspensjon vil dermed gjelde fullt ut fra og med 1963-kullet.

Departementet foreslår at levealdersjusteringen og fleksibelt uttak for de som omfattes av dagens alderspensjon skal konkretiseres ved hjelp av forholdstall. Forskjellige begreper (delingstall/forholdstall) gjenspeiler ulik teknisk utforming av alderspensjonen i dagens og ny folketrygd. Alderspensjonen i dagens folketrygd er utformet slik at man opparbeider rettigheter til en bestemt årlig pensjon, som deretter skal justeres i forhold til uttakstidspunkt og utviklingen i levealderen. Også levealdersjustering og fleksibelt uttak av garantipensjonen i ny alderspensjon konkretiseres ved hjelp av forholdstall.

Stortinget har vedtatt at minstepensjonen i dagens alderspensjon og garantipensjonen i ny alderspensjon skal reguleres med lønnsveksten fratrasket effekten av levealdersjusteringen. Departementet foreslår i høringsnotatet at forholdstallene skal benyttes ved denne reguleringen, men med en garantibestemmelse som sier at minstepensjonen aldri skal reguleres svakere enn pensjon under utbetaling, det vil si med lønnsveksten fratrasket 0,75 prosentpoeng.

I forbindelse med lønnsoppgjøret 2008 meddelte statsministeren i brev av 2. april 2008 til Riksmeklingsmannen at Regjeringen er innstilt på å foreslå for Stortinget en gradvis innfasing av levealdersjusteringen som følger av forslaget i høringsnotatet. I brevet vises det til at de første kullene av pensjonister etter 2010 må arbeide lenger for å motvirke effekten av levealdersjusteringen enn de som får sin pensjon beregnet etter nye opptjeningsregler. Det er dessuten kort tid til pensjonsreformen iverksettes slik at den enkelte har mindre muligheter til å tilpasse seg.

Av statsministerens brev framgår det videre at Regjeringen er innstilt på å foreslå for Stortinget at den livsvarige delen av AFP-påslaget legges til grunn ved vurderingen av retten til å ta ut pensjon fra folketrygden før 67 år. Brevet er tilgjengelig på hjemmesiden til

I dette notatet redegjøres det nærmere for forslagene om gradvis innfasing av levealdersjusteringen og medregning av AFP-påslaget ved vurdering av retten til tidlig uttak, og for konsekvensene i forhold til høringsnotatet av 28. januar 2008. Departementet ber høringsinstansene om eventuelle merknader til disse forslagene.

2. Gradvis innfasing av levealdersjusteringen

I kapittel 7 i høringsnotatet av 28. januar 2008 ble det foreslått at forholdstallene, på samme måte som delingstallene, skal beregnes med utgangspunkt i forventet levealder, og at forventet levealder skal fastsettes det året et årskull blir 61 år på bakgrunn av den observerte dødeligheten til tidligere årskull over en periode på 10 år. Levealdersjusteringen er endringen i forholdstallene fra et årskull til et annet.

På bakgrunn av statsministerens brev til Riksmeklingsmannen foreslår departementet at levealdersjusteringen skal innfases gradvis, slik at forholdstallet ved 67 år for årskullene fra 1943 til og med 1949 ikke skal øke mer enn 0,5 prosent fra et årskull til det neste. Denne skjermingen innebærer i praksis at observert dødelighet før 2010 ikke får betydning for beregningen av disse årskullenes forholdstall ved 67 år. Skjermingen foreslås å skulle ha gradvis mindre effekt for årskullene fra 1950 til og med 1958 ved at endringen i forholdstallene ved 67 år mellom disse årskullene beregnes som en veid sum av 0,5 prosent og levealdersjusteringen slik denne er definert i høringsnotatet av 28. januar, dersom sistnevnte overstiger 0,5 prosent. Sammenveiingen innebærer at endringen i forholdstallet fra 1949-kullet til 1950-kullet beregnes som summen av 90 prosent multiplisert med maksimum 0,5 prosent og 10 prosent multiplisert med levealdersjusteringen som følger av høringsnotatet. Endringen i forholdstallet fra 1950-kullet til 1951-kullet beregnes som summen av 80 prosent multiplisert med maksimum 0,5 prosent og 20 prosent multiplisert med levealdersjusteringen i høringsnotatet. Vektingen endres tilsvarende for de følgende årskullene slik at 1958-kullet er det siste som direkte vil omfattes av den gradvise innfasingen. Endringen i forholdstallet fra 1957-kullet til 1958-kullet beregnes som summen av 10 prosent multiplisert med maksimum 0,5 prosent og 90 prosent multiplisert med levealdersjusteringen som følger av høringsnotatet.

Forslaget om gradvis innfasing av levealdersjusteringen er knyttet til forholdstallet ved 67 år. Øvrige forholdstall for det enkelte årskull justeres slik at nøytraliteten opprettholdes, jf. kapittel 3.

Forslaget vil ha betydning for alle årskullene som omfattes av dagens opptjeningsregler. Dette skyldes at endringene i forholdstallene mellom årskullene som gir lavere nivå på forholdstallene for de årskullene som direkte omfattes, inngår i beregningen av forholdstallene til de etterfølgende årskullene, se tabell 2.1 og tabell 3.3. På den annen side vil delingstallene – og dermed de som får opptjening etter ny alderspensjon – ikke påvirkes av forslaget. Forslaget vil imidlertid ha betydning for garantipensjonen i ny alderspensjon fordi denne skal levealdersjusteres ved hjelp av forholdstall.

Tabell 2.1 viser hvordan gradvis innfasing påvirker forholdstallene ved 67 år for alle årskullene som omfattes av dagens opptjeningsregler i forhold til det som ble lagt til grunn i høringsnotatet av 28. januar 2008. Tabellen viser også levealdersjusteringen ved den prosentvise endringen i forholdstallene mellom årskullene. Siste kolonne viser hvilken vekt

levealdersjusteringen som følger av forslagene i høringsnotatet får ved beregning av forholdstallene for de ulike årskullene.

Tabell 2.1 Gradvis innfasing av levealdersjusteringen – effekt på forholdstallene ved 67 år

	Forholdstall i høringsnotatet	Prosentvis endring i forholdstallene fra høringsnotatet (levealdersjustering)	Forholdstall med gradvis innfasing	Prosentvis endring i forholdstallene med gradvis innfasing	Vekt levealdersjustering i henhold til høringsnotatet
1943	1,000		1,000		
1944	1,010	0,98	1,005	0,50	0
1945	1,021	1,13	1,010	0,50	0
1946	1,031	0,98	1,015	0,50	0
1947	1,042	1,03	1,020	0,50	0
1948	1,052	0,94	1,025	0,50	0
1949	1,063	1,06	1,030	0,50	0
1950	1,072	0,87	1,036	0,54	10
1951	1,082	0,89	1,042	0,58	20
1952	1,092	0,93	1,048	0,63	30
1953	1,099	0,68	1,054	0,57	40
1954	1,105	0,50	1,060	0,50	50
1955	1,110	0,47	1,065	0,47	60
1956	1,114	0,41	1,069	0,41	70
1957	1,119	0,41	1,073	0,41	80
1958	1,123	0,40	1,078	0,40	90
1959	1,128	0,39	1,082	0,39	100
1960	1,132	0,38	1,086	0,38	100
1961	1,136	0,38	1,090	0,38	100
1962	1,141	0,37	1,094	0,37	100

3. Foreløpige anslag på nye forholdstall

Anslag på forholdstall framgår av avsnitt 7.6 i høringsnotatet av 28. januar 2008. Nedenfor presenteres:

- anslag på nye forholdstall for årskullene fra 1943 til 1949, det vil si de 7 årskullene som fullt ut vil omfattes av forslaget om at forholdstallene ved 67 år ikke skal endres mer enn 0,5 prosent fra et årskull til det neste.
- anslag på nye forholdstall for årskullene fra 1950 til 1958, det vil si de 9 årskullene som delvis vil omfattes av levealdersjusteringen i henhold til høringsnotatet, idet regelen om at forholdstallene ved 67 år ikke skal øke mer enn 0,5 prosent fra et årskull til det neste fases gradvis ut.
- anslag på nye forholdstall årskullene fra 1959 til 1962, det vil si de 4 årskullene som ikke direkte berøres av forslaget til gradvis innfasing av levealdersjusteringen, men som omfattes av dagens opptjeningsregler og slik sett berøres indirekte ved at nivået på forholdstallene for tidligere årskull endres.

Anslag på nye forholdstall for årskull fra 1943 til 1949

Tabell 3.1 viser anslag på nye forholdstall ved ulike avgangsaldrer for årskullene 1943 til 1949 basert på forslaget om gradvis innfasing av levealdersjusteringen.

Tabell 3.1 Anslag på nye forholdstall for årskullene 1943-1949

	1943	1944	1945	1946	1947	1948	1949
62						1,316	1,319
63					1,253	1,257	1,261
64				1,190	1,195	1,199	1,203
65			1,127	1,132	1,136	1,141	1,145
66		1,064	1,068	1,073	1,078	1,083	1,088
67	1,000	1,005	1,010	1,015	1,020	1,025	1,030
68	0,942	0,947	0,952	0,957	0,963	0,968	0,974
69	0,884	0,889	0,895	0,901	0,906	0,912	0,917
70	0,827	0,833	0,838	0,844	0,850	0,856	0,862
71	0,771	0,777	0,783	0,789	0,795	0,800	0,806
72	0,716	0,722	0,728	0,734	0,740	0,746	0,752
73	0,662	0,668	0,674	0,680	0,686	0,692	0,699
74	0,610	0,615	0,622	0,628	0,634	0,640	0,646
75	0,558	0,564	0,570	0,576	0,583	0,589	0,595

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Forholdstallet er normert til 1,000 for 1943-kullet i 2010 når kullet er 67 år. En person fra 1943-kullet, som har opparbeidet rett til en årlig pensjon på 180 000 kroner, vil ved uttak av pensjon fra 67 få et forholdstall på 1,000 og pensjonen blir følgelig 180 000 kroner. Forholdstallet ved 67 år øker fra 1,000 for 1943-kullet til 1,005 for 1944-kullet. Dette representerer en økning på 0,5 prosent i tråd med forslaget til gradvis innfasing av levealdersjusteringen. Dette innebærer at en person fra 1944-kullet må utsette pensjoneringen i 1 måned i forhold til en person fra 1943-årskullet for å oppnå samme pensjon, det vil si om lag halvparten av det som følger av høringsnotatet av 28. januar. Dersom vedkommende velger å gå av ved 67 år vil opptjent pensjon reduseres til 179 104 kroner. I høringsnotatet ble pensjonen i tilsvarende eksempel redusert til 178 218.

For 1948-kullet er forholdstallet ved 67 år økt til 1,025. En person fra 1948-kullet vil måtte arbeide om lag 6 måneder lenger for å få samme pensjon som en person fra 1943-kullet, mot om lag 11 måneder i høringsnotatet. Alternativt kan personen gå av med en årlig pensjon ved 67 år på 175 610 kroner, mot 171 103 kroner i høringsnotatet. Velger vedkommende å gå av med pensjon fra 62 år, vil det relevante forholdstallet være 1,316 og pensjonen vil utgjøre 136 467 kroner pr. år, mot 133 333 kroner i høringsnotatet.

Anslag på nye forholdstall i utfasingsperioden (årskullene 1950-58)

Tabell 3.2 viser anslag på nye forholdstall ved ulike avgangsalder for årskullene 1950 til 1958. Disse årskullene vil få forholdstall som er beregnet delvis på bakgrunn av prosentvise endringer i forholdstallene (levealdersjusteringen) i høringsnotatet av 28. januar, jf. tabell 2.1.

Tabell 3.2 Anslag på nye forholdstall for årskullene 1950-1958

	1950	1951	1952	1953	1954	1955	1956	1957	1958
62	1,324	1,329	1,334	1,340	1,345	1,350	1,354	1,358	1,363
63	1,266	1,271	1,277	1,282	1,287	1,292	1,297	1,301	1,305
64	1,208	1,213	1,219	1,225	1,230	1,235	1,239	1,244	1,248
65	1,150	1,156	1,162	1,168	1,173	1,178	1,182	1,187	1,191
66	1,093	1,099	1,105	1,111	1,116	1,121	1,126	1,130	1,134
67	1,036	1,042	1,048	1,054	1,060	1,065	1,069	1,073	1,078
68	0,979	0,985	0,992	0,998	1,003	1,008	1,013	1,017	1,021
69	0,923	0,929	0,936	0,942	0,947	0,952	0,957	0,961	0,965
70	0,868	0,874	0,881	0,887	0,892	0,897	0,901	0,906	0,910
71	0,813	0,819	0,826	0,832	0,837	0,842	0,846	0,850	0,855
72	0,758	0,765	0,772	0,778	0,783	0,788	0,792	0,796	0,800
73	0,705	0,711	0,718	0,724	0,729	0,734	0,738	0,742	0,746
74	0,653	0,659	0,666	0,672	0,677	0,681	0,685	0,689	0,693
75	0,601	0,608	0,615	0,620	0,625	0,629	0,633	0,637	0,641

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Anslag på nye forholdstall for årskullene 1959-62

Tabell 3.3 viser anslag på nye forholdstall ved ulike avgangsaldrer for 1959-1962-kullene. Disse årskullene vil få forholdstall som er beregnet utelukkende på bakgrunn av de prosentvise endringer i forholdstallene som ble presentert i høringsnotatet, jf. tabell 2.1. Den gradvise innfasingen av levealdersjusteringen som foreslås har likevel en varig effekt på nivået på forholdstallene som vist. For eksempel øker forholdstallet fra 1958-kullet til 1959-kullet med i underkant av 0,4 prosent, som er den samme endringen i forholdstallet mellom 1958-kullet og 1959-kullet som ble presentert i høringsnotatet. Forholdstallet for 1959-kullet er likevel om lag 4 prosent lavere enn i høringsnotatet. Dette skyldes at den gradvise innfasingen innebærer lavere nivå på forholdstallene for de årskullene som direkte omfattes av skjermingen og dermed til lavere forholdstall også for senere årskull.

Tabell 3.3 Anslag på nye forholdstall for årskullene 1959-1962

	1959	1960	1961	1962
62	1,367	1,371	1,375	1,379
63	1,309	1,314	1,318	1,322
64	1,252	1,257	1,261	1,265
65	1,195	1,200	1,204	1,208
66	1,139	1,143	1,147	1,151
67	1,082	1,086	1,090	1,094
68	1,026	1,030	1,034	1,038
69	0,970	0,974	0,978	0,982
70	0,914	0,918	0,922	0,926
71	0,859	0,863	0,867	0,871
72	0,804	0,808	0,812	0,816
73	0,750	0,754	0,758	0,762
74	0,697	0,701	0,705	0,709
75	0,645	0,649	0,653	0,656

Kilde: Statistisk sentralbyrå

I tillegg til at regelen om maksimum 0,5 prosent økning i forholdstallene ved 67 år skal fases gradvis ut med årskullene 1950 til 1958, vil ny alderspensjon fases gradvis inn ved at

årskullene 1954-1962 får sin pensjonsopptjening beregnet med en forholdsmessig andel av dagens og nye opptjeningsregler. Dette innebærer at det i overgangsperioden må benyttes både forholdstall og delingstall ved beregning av pensjon. Vi viser til nærmere redegjørelse i høringsnotatet av 28. januar 2008.

4. Regulering av minstepensjon og garantipensjon

Det vises til høringsnotatet kapittel 9 og avsnitt 7.5.

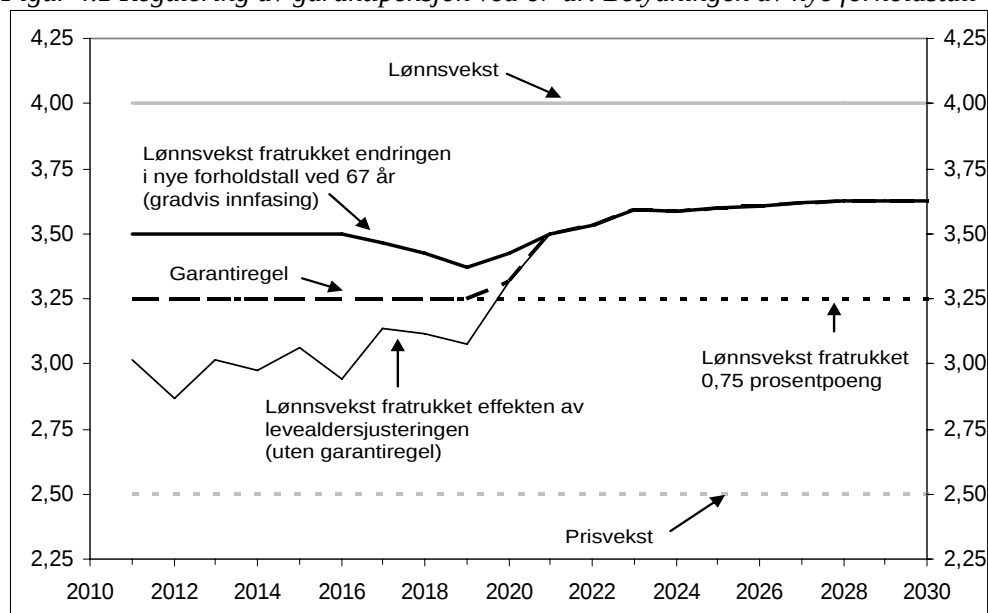
Minstepensjonen er grunnsikringen i dagens alderspensjon. Den sikrer et minste pensjonsnivå for personer med liten eller ingen opptjening av tilleggspensjon. Garantipensjonen er tilsvarende grunnsikringen i ny alderspensjon. Minstepensjon og garantipensjon reguleres på samme måte og i det følgende benyttes for enkelhets skyld bare betegnelsen garantipensjon.

Etter departementets forslag i høringsnotatet skal garantipensjonen fra 2010 reguleres med lønnsveksten fratrasket effekten av levealdersjusteringen. Departementet foreslår i høringsnotatet at forholdstallene skal benyttes ved denne reguleringen. Dersom dette gir en svakere regulering enn reguleringen av pensjoner under utbetaling, foreslår departementet i høringsnotatet en garantibestemmelse som innebærer at garantipensjonen skal reguleres som pensjon under utbetaling, det vil si med lønnsveksten fratrasket 0,75 prosentpoeng.

Gitt forutsetningene om hvordan levealdersjusteringen skal beregnes og Statistisk sentralbyrås befolkningsframskrivninger, viste departementet i høringsnotatet at garantibestemmelsen ville få effekt i årene 2011-2019 og sikre en bedre regulering av garantipensjonen enn lønnsveksten fratrasket effekten av levealdersjusteringen i disse årene.

Forslaget om gradvis innfasing av levealdersjusteringen har konsekvenser for beregningen av forholdstallene og dermed for reguleringen av garantipensjonen og nivået på den til enhver tid gjeldende garantipensjonen. Den gradvise innfasingen av levealdersjusteringen fører til at garantibestemmelsen likevel ikke kommer til anvendelse i årene etter 2010. Figur 4.1 viser hvordan forslaget om gradvis innfasing av levealdersjusteringen påvirker reguleringen av garantipensjonen.

Figur 4.1 Regulering av garantipensjon ved 67 år. Betydningen av nye forholdstall

Det følger av det ovenstående at reguleringen av garantipensjonen vil være bedre med gradvis innfasing av levealdersjusteringen enn det som følger av høringsnotatet.

Garantipensjonsnivået blir dermed høyere. Den gradvise innfasingen fører til at forholdstallet ved 67 år blir om lag 4 prosent lavere i 2020 enn tidligere lagt til grunn, og denne nivåforskjellen opprettholdes i alle årene deretter. Siden det i høringsnotatet ble lagt til grunn at garantibestemmelsen ville få effekt i de første årene etter 2010, blir nivået på garantipensjonen i 2020 om lag 2 prosent høyere enn det som framgikk av høringsnotatet, og nivåforskjellen opprettholdes i alle årene deretter. Dette innebærer at alle med hel eller delvis garantipensjon vil få en noe høyere garantipensjon sammenliknet med forslaget i høringsnotatet.

5. Krav til uttak før 67 år

Det vises til høringsnotatet avsnitt 5.7.

Stortinget har vedtatt at en kan ta ut pensjon før 67 år så lenge pensjonen ved fylte 67 år overstiger garantipensjonsnivået. Høyere garantipensjonsnivå fører isolert sett til at kravet til pensjonsopptjening for å kunne gå av før 67 år skjerpes. For de årskullene som omfattes av den gradvise innfasingen av levealdersjusteringen, vil imidlertid lavere forholdstall ved alle pensjoneringsaldre mer enn oppveie denne effekten.

I høringsnotatet viser departementet til at det skal vurderes om pensjoner fra supplerende ordninger skal telle med i forhold til kravet om at pensjonen ved 67 år minst skal tilsvare garantipensjonsnivået. Det framgår av brev av 2. april 2008 fra statsministeren til Riksmeklingsmannen at Regjeringen er innstilt på å foreslå for Stortinget at den livsvarige delen av AFP-påslaget legges til grunn ved vurderingen av retten til å ta ut pensjon fra folketrygden før 67 år. Dette fører til at flere vil kunne oppfylle kravet til å kunne gå av med pensjon før 67 år.

I brevet fra statsministeren til Riksmeklingsmannen heter det også at Regjeringen er innstilt på å foreslå for Stortinget et livsvarig kompensasjonstillegg til personer som får ny tilpasset AFP og som får beregnet alderspensjon fra folketrygden helt eller delvis etter dagens opptjeningsregler, det vil si for personer i årskullene fra 1948 til 1962.

Kompensasjonstillegget kan ikke utgjøre mer enn halvparten av AFP-påslaget, og vil derfor variere mellom ulike personer. Eksempelene som følger er basert på at også kompensasjonstillegget medregnes ved vurdering av retten til å ta ut tidligpensjon.

I tabell 5.1 og tabell 5.2 sammenlignes andelene som kan ta ut hel alderspensjon fra folketrygden og de som kan ta ut 50 prosent alderspensjon ved ulike avgangsaldrer på ulike tidspunkter. AFP-utvalget har foreslått at det ikke skal være mulig å ta ut delvis AFP. I eksempelene er det derfor lagt til grunn at AFP tas ut samtidig med alderspensjon ved uttak av 100 prosent pensjon og fra 67 år ved 50 prosent uttak. Departementet viser til at forslaget om at alderspensjon fra folketrygden skal kunne tas ut gradert i 5-prosentsintervaller og at pensjonsgraden skal kunne endres inntil én gang i året innebærer at den enkelte vil kunne tilpasse uttaket av samlet pensjon fra folketrygden og AFP slik at ønsket samlet pensjonsgrad oppnås. I praksis vil det dermed også være mulig å kombinere en gradvis nedtrapping fra arbeidslivet med en gradvis opptrapping av uttak av pensjon, slik at ønsket inntektsnivå på ulike alderstrinn oppnås.

Tabell 5.1 sammenligner andelene ikke-uføre kvinner og menn fra hvert årskull som kan ta ut pensjon før 67 år når den livsvarige delen av AFP-påslaget medregnes med andelene som kan

gå av før 67 år når dette påslaget ikke medregnes. Ikke-uføre inkluderer hele årskull, det vil si både personer med og uten rett til AFP i privat sektor. Dette skyldes at det beregningsteknisk ikke er mulig å skille ut de som *har* rett til AFP i privat sektor. Tallene vil likevel gi et godt bilde dersom disse personene ikke har en vesentlig annen inntektshistorikk enn årskullet generelt. Andelene er beregnet blant personer som antas å ville ha tatt ut AFP etter dagens regelverk, det vil si de som ville ha gått av ved ulike aldre dersom man legger dagens avgangsmønstre til grunn.

Tabell 5.1 Anslag for prosentvis andel ikke-uføre kvinner og menn med rett til AFP i privat sektor som oppfyller vilkårene for å ta ut tidligpensjon ved ulike avgangsaldrer, med og uten medregning av AFP-påslaget¹⁾. Andelene er beregnet ut fra dagens avgangsmønstre.

			2010		2030		2050	
			50 % uttak	100 % uttak	50 % uttak	100 % uttak	50 % uttak	100 % uttak
K V I N N E R	Rett til AFP, AFP-påslaget ikke medregnet	62	74,1	55,3	97,8	53,4	99,6	66,9
		63	89,2	83,3	100,0	83,6	100,0	89,6
		64	67,9	60,7	93,8	87,5	100,0	100,0
		65	80,0	75,6	100,0	100,0	100,0	100,0
		66	85,7	85,7	100,0	100,0	100,0	100,0
	Rett til AFP, AFP-påslaget medregnet	62	100,0	82,4	100,0	96,9	100,0	99,6
		63			100,0	100,0	100,0	100,0
		64			100,0	93,8	100,0	100,0
		65			100,0	100,0	100,0	100,0
		66			100,0	100,0	100,0	100,0
M E N N	Rett til AFP, AFP-påslaget ikke medregnet	62	97,7	96,5	99,4	82,2	99,3	92,0
		63	98,5	97,8	100,0	92,2	100,0	97,6
		64	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	98,1
		65	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
		66	96,0	96,0	100,0	100,0	100,0	87,5
	Rett til AFP, AFP-påslaget medregnet	62	99,6	97,7	100,0	98,7	100,0	99,3
		63			100,0	100,0	100,0	100,0
		64			100,0	100,0	100,0	100,0
		65			100,0	100,0	100,0	100,0
		66			100,0	100,0	100,0	100,0

Kilde: Arbeids- og velferdsdirektoratet

1) I tillegg til AFP-påslaget er kompensasjonstillegget som er foreslått for årskullene 1948-1962 medregnet.

Av tabellen framgår det at andelen kvinner som kan ta ut 50 prosent pensjon ved 62 år i 2010 øker fra vel 74 prosent til 100 prosent når den livsvarige delen av APF-påslaget medregnes og man bare ser på den andelen kvinner som antas å ville ha gått av med AFP etter dagens regler. Det framgår videre at andelen kvinner som kan ta ut hel pensjon ved 62 år i 2010 tilsvarende øker fra vel 55 prosent til vel 82 prosent.

I 2015 anslås andelen kvinner med rett til AFP i privat sektor som kan ta ut hel pensjon ved 62 år å være vel 91 prosent når man legger dagens avgangsmønstre til grunn. I 2020 er denne andelen vel 94 prosent og i 2025 og 2030 er den rundt 97 prosent. Også i 2050 kan nesten 100 prosent av disse kvinnene ta ut hel pensjon fra 62 år når APF-påslaget medregnes, mot om lag 67 prosent når det ikke medregnes. Andelen kvinner som kan ta ut 50 prosent pensjon fra 62 år er anslått å være 99 prosent i 2015 og 100 prosent både i 2020, 2025 og 2030.

Andelen menn som kan ta ut 50 prosent pensjon ved 62 år i 2010 øker fra snaut 98 prosent til 100 prosent når APF-påslaget medregnes. Andelen menn som kan ta ut hel pensjon ved 62 år i 2010 øker fra vel 96 prosent til nesten 98 prosent. I 2015 er det anslått at om lag 95 prosent av mennene kan ta ut hel pensjon når den livsvarige delen av AFP-påslaget medregnes og vi legger dagens avgangsmønster til grunn, mens 99 prosent kan ta ut hel pensjon i 2020, 2025 og 2030. 100 prosent av mennene vil kunne ta ut 50 prosent pensjon fra 62 år i alle disse årene. Også i 2050 kan om lag 99 prosent av menn ta ut hel pensjon fra 62 år når det livsvarige APF-påslaget medregnes, mot om lag 92 prosent når det ikke tas hensyn til dette påslaget.

Tabell 5.2 viser andel ikke-uføre kvinner og menn som kan ta ut alderspensjon fra folketrygden ved ulike aldre, med og uten medregning av den livsvarige delen av AFP-påslaget. Andelen er her beregnet ut fra hele populasjonen, og ikke bare de som antas å ville ha tatt ut AFP etter dagens regelverk slik som i tabell 5.1. Det er ellers beregningsteknisk lagt til grunn samme forutsetninger som over.

Tabell 5.2 Anslag for prosentvis andel ikke-uføre kvinner og menn med rett til AFP i privat sektor som oppfyller vilkårene for å ta ut tidligpensjon ved ulike avgangsaldrer, med og uten medregning av AFP-påslaget.¹⁾ Andelen er beregnet ut fra hele årskull.

			2010		2030		2050	
			50 % uttak	100 % uttak	50 % uttak	100 % uttak	50 % uttak	100 % uttak
K V I N N E R	Rett til AFP, AFP-påslaget ikke medregnet	62	59,1	42,1	94,1	41,2	98,0	41,9
		63	60,1	49,0	97,0	58,2	98,6	71,3
		64	62,5	53,8	97,6	88,8	99,3	93,8
		65	64,6	60,4	99,5	96,4	99,6	98,3
		66	64,3	62,4	99,5	98,9	99,7	99,5
	Rett til AFP, AFP-påslaget medregnet	62	95,5	64,3	99,3	91,6	99,6	97,7
		63			99,4	95,8	99,6	98,6
		64			99,4	97,6	99,6	99,3
		65			99,5	99,4	99,8	99,6
		66			99,6	99,5	99,9	99,8
M E N N	Rett til AFP, AFP-påslaget ikke medregnet	62	94,1	90,8	97,2	76,3	97,8	80,9
		63	95,1	93,7	97,5	83,2	98,8	90,0
		64	94,6	93,1	98,4	93,2	99,3	96,3
		65	94,9	94,3	99,4	97,5	99,5	98,7
		66	95,7	95,5	99,6	99,1	99,8	99,5
	Rett til AFP, AFP-påslaget medregnet	62	98,2	94,1	99,5	96,4	99,5	97,5
		63			99,3	97,1	99,7	98,6
		64			99,5	98,3	99,8	99,3
		65			99,7	99,4	99,8	99,6
		66			99,8	99,6	99,9	99,8

Kilde: Arbeids- og velferdsdirektoratet

1) I tillegg til AFP-påslaget er kompensasjonstillegget som er foreslått for årskullene 1948-1962 medregnet.

Av tabellen framgår det at andelen kvinner med rett til AFP i privat sektor som kan ta ut 50 prosent pensjon ved 62 år fra 2010 øker fra vel 59 prosent når den livsvarige delen av AFP-påslaget ikke medregnes, til nesten 96 prosent når den medregnes. Det framgår videre at den tilsvarende andelen kvinner som kan ta ut hel pensjon ved 62 år øker fra vel 42 prosent til vel 64 prosent når AFP-påslaget medregnes.

I 2015 anslås andelen kvinner med rett til AFP i privat sektor som kan ta ut 50 prosent pensjon ved 62 år å være 97 prosent, i 2020 er andelen 98 prosent, i 2025 snaut 99 prosent og i 2030 vel 99 prosent. Andelen kvinner som kan ta ut hel pensjon er anslått til 78 prosent i 2015, til om lag 86 prosent i 2020 og til snaut 92 prosent i 2025 og 2030. I 2050 kan nesten 98 prosent av kvinnene med rett til AFP i privat sektor ta ut hel pensjon fra 62 år når AFP-påslaget medregnes, mot om lag 42 prosent når det ikke medregnes.

Andelen menn som kan ta ut 50 prosent pensjon ved 62 år fra 2010 øker fra vel 94 prosent til vel 98 prosent når den livsvarige delen av AFP-påslaget medregnes. Den tilsvarende andelen menn som kan ta ut hel pensjon ved 62 år øker fra om lag 91 prosent til 94 prosent. Både i 2015, 2020 og 2025 er det anslått at om lag 99 prosent av mennene kan ta ut 50 prosent pensjon, mens om lag 95 prosent kan ta ut 100 prosent pensjon. Andelen menn som kan ta ut hel pensjon i 2050 er anslått til snaut 98 prosent når AFP-påslaget medregnes, mot om lag 81 prosent når det ikke tas hensyn til dette påslaget.

Tabell 5.3 viser krav til tidligere inntekt for å ta ut hel pensjon (alderspensjon fra folketrygden og AFP) ved ulike avgangsaldrer, med og uten medregning av den livsvarige delen av AFP-påslaget når det vurderes om kravet til pensjonsnivå fra 67 år er oppfylt. Kompensasjonstillegget som er foreslått for årskullene 1948-1962 er også medregnet. Det er forutsatt jevn inntekt i alderen fra 22 til 61 år ved avgangsalder 62 år, samt til og med året forut for uttaksåret ved høyere avgangsalder.

Det framgår av tabellen at kravet til tidligere inntekt for å ta ut 50 prosent pensjon ved 62 år i 2010 vil være om lag 228 000 kroner for personer uten rett til AFP. Når den livsvarige delen av AFP-påslaget og kompensasjonstillegget for årskullene 1948-1962 medregnes, reduseres kravet til tidligere inntekt til 76 000 kroner for personer som fyller 62 år i 2010.

Det framgår videre at kravet til tidligere inntekt for å ta ut hel pensjon ved 62 år i 2010 vil være om lag 280 000 kroner for personer uten rett til AFP. Kravet vil øke noe fram til ny opptjeningsmodell i folketrygden er fullt innfaset. Samtidig vil kravet til tidligere inntekt til dels falle sterkt fra 64 år og ved høyere avgangsaldrer. Dette skyldes at garantipensjonen bare skal avkortes gradvis mot inntektpensjonen, mens minstepensjonen i dagens opptjeningsmodell avkortes fullt ut mot summen av grunn- og tilleggspensjon.

Når den livsvarige delen av AFP-påslaget medregnes, reduseres kravet til tidligere inntekt for å ta ut hel pensjon ved 62 år i 2010 fra 280 000 til 211 000 kroner for personer som fyller 62 år i 2010. Kravet faller i hovedsak over tid for alle avgangsaldrer. I tillegg til effekten av gradvis avkorting av garantipensjon, skyldes dette at størrelsen på den tidsbegrensede delen av AFP-påslaget (19 200 kroner) er forutsatt nominelt uendret. Den livsvarige delen av AFP-påslaget øker dermed i verdi relativt sett.

Inntektskravet for å kunne ta ut hel pensjon fra 62 år vil være om lag 207 000 kroner i 2015, om lag 192 000 kroner i 2020, 177 000 kroner i 2025 og 172 000 kroner i 2030. Ved 50 prosent uttak er de tilsvarende inntektskravene 75 000 kroner i 2015, 60 000 kroner i 2020, 65 000 i 2025 og 64 000 kroner i 2030 når det tas hensyn til den livsvarige delen av AFP-påslaget og kompensasjonstillegget i vurderingen. Det er her ikke tatt hensyn til de individuelle kvalifikasjonskravene for å ta ut AFP, herunder at man må ha hatt inntekt på minst 1G i året forut for uttaksåret.

Tabell 5.3 Anslag for krav til tidligere inntekt for å ta ut tidligpensjon for personer med og uten rett til AFP i privat sektor ved ulike avgangsaldrer, med og uten medregning av AFP-påslaget.¹⁾ 2007-kroner (G=66812 per 1. mai 2007)

		2010		2030		2050	
		50 % uttak	100 % uttak	50 % uttak	100 % uttak	50 % uttak	100 % uttak
Ikke rett til AFP, AFP-påslaget ikke medregnet	62	228 000	280 000	154 000	305 000	144 000	304 000
	63	221 000	261 000	123 000	275 000	116 000	256 000
	64	213 000	243 000	92 000	200 000	87 000	187 000
	65	205 000	224 000	62 000	130 000	58 000	122 000
	66	197 000	206 000	31 000	63 000	29 000	60 000
Rett til AFP, AFP-påslaget medregnet	62	76 000	211 000	64 000	172 000	60 000	153 000
	63			53 000	136 000	49 000	121 000
	64			41 000	100 000	38 000	90 000
	65			28 000	66 000	26 000	59 000
	66			14 000	32 000	13 000	29 000

Kilde: Arbeids- og velferdsdirektoratet

1) I tillegg til AFP-påslaget er kompensasjonstillegget som er foreslått for årskullene 1948-1962 medregnet.

I eksemplene ovenfor er kompensasjonstillegget som er foreslått for årskullene 1948-1962 tatt med i vurderingen av om kravet til tidliguttak er oppfylt i tillegg til den livsvarige delen av AFP-påslaget, men det er ikke tatt hensyn til opparbeidede rettigheter fra tjenstepensjonsordninger. Departementet understreker at det foreløpig ikke er tatt stilling til om kompensasjonstillegget skal inngå i vurderingen av om kravet til uttak før 67 år er oppfylt. Dersom kompensasjonstillegget ikke medregnes, vil andelene som vist i tabell 5.1 og 5.2 bli noe lavere. Effekten antas å være størst for kvinner i 2010 (opp mot 8 prosentpoeng). For øvrig vil effektene være forholdsvis små. Departementet kommer tilbake med en vurdering av om kompensasjonstillegget og pensjoner fra andre supplerende ordninger skal medregnes i vurderingen av om kravet til tidliguttak er oppfylt.

6. Økonomiske effekter for den enkelte

Det vises til høringsnotatet kapittel 10.

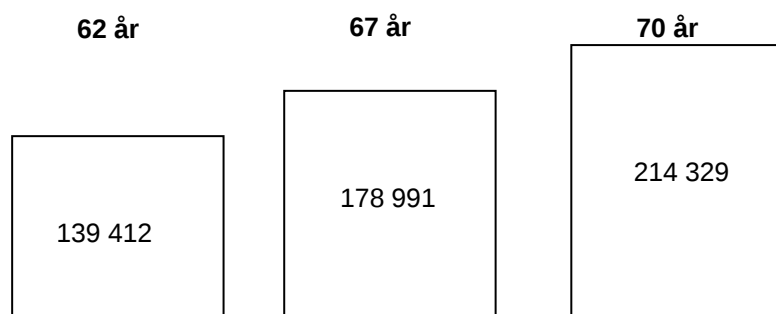
Nedenfor presenteres de beregningene som endres som følge av forslaget om gradvis innfasing av levealdersjusteringen i forhold til det som ble presentert i høringsnotatet av 28.januar 2008.

Fleksibelt uttak av tilleggs- og grunnpensjon

Det vises til avsnitt 10.3.1 i høringsnotatet.

Figuren 6.1 viser sum pensjon (tilleggs- og grunnpensjon) for Arild alderspensjonist ved fleksibelt uttak. Arild er enslig pensjonist. Han er født 1. januar 1948 og arbeider fra 22 til 62 år. Arild forsetter å jobbe etter 62 år. Dette har imidlertid ingen betydning for pensjonsopptjeningen, siden Arild har 40 års opptjening ved 62 år. Sammenliknet med figur 10.4 i høringsnotatet øker pensjonen med om lag 2,5 prosent med nye forholdstall.

Figur 6.1 Årlig pensjon ved ulike uttaksaldrer. 2007-kroner.

62 år	67 år	70 år
$\frac{183466}{1,316} = 139412$	$\frac{183\,466}{1,025} = 178\,991$	$\frac{183\,466}{0,856} = 214\,329$

Valg av pensjoneringstidspunkt

Det vises til avsnitt 10.3.2 i høringsnotatet.

Tabell 6.1 viser pensjon ved ulike pensjoneringstidspunkt for årskullene 1943-1948. Det er forutsatt jevn inntekt på 5 G (334 060 kroner) i hele opptjeningsperioden, 40 opptjeningsår ved 62 år, og at pensjonistene er enslige. Det betyr at pensjonen er fullt opptjent. Det framgår av tabellen at senere uttak fører til høyere pensjon. Sammenliknet med høringsnotatet øker pensjonen ved uttak ved 67 år med om lag ½ prosent for 1944-årskullet. Økningen i pensjon blir om lag ½ prosentpoeng høyere pr årskull. For 1945-årskullet øker pensjonen med om lag 1 prosent opp til 1948-årskullet hvor pensjonen øker med 2,5 prosent.

Tabell 6.1 Pensjon ved ulike pensjoneringstidspunkt for årskullene 1943-1948. 2007-kroner.

Uttaksalder	Årskull					
	1943	1944	1945	1946	1947	1948
62 år						139 412
63 år					146 581	145 955
64 år				154 510	153 696	153 016
65 år			163 325	162 426	161 678	160 794
66 år		172 995	172 347	171 358	170 377	169 405
67 år	184 067	183 151	182 245	181 149	180 065	178 991
68 år	195 400	194 369	193 348	192 128	190 723	189 531
69 år	208 221	207 050	205 662	204 070	202 722	201 169
70 år	222 572	220 969	219 650	217 851	216 078	214 329

Pensjonsbeløpene i tabellen er målt i lønnsnivået pr. 2007. Pensjonsbeløpene tar ikke hensyn til at framtidig reallønnsvekst vil gi høyere pensjon sammenliknet med beløpene i tabellen.

Hvor mye lenger senere årskull må arbeide for å få samme pensjon

Det vises til avsnitt 10.3.3 i høringsnotatet.

Tabell 6.2 viser hvor mye lenger årskullene 1944-1953 må arbeide for å få samme pensjon som 1943-kullet. I tabellen er det regnet med 38 års opptjening i dagens folketrygd, det vil si at fortsatt arbeid gir pensjonsopptjening. Med gradvis innfasing av levealdersjusteringen må 1944-årskullet arbeide i om lag 1 måned utover 67 år. 1953 årskullet kan gå av med samme pensjon som 1943-kullet ved å stå i arbeid til 68 år mot 68 ½ år i høringsnotatet.

Tabell 6.2 Antall måneder senere årskull må arbeide for å få lik pensjon som 1943 årskullet ved 67 år

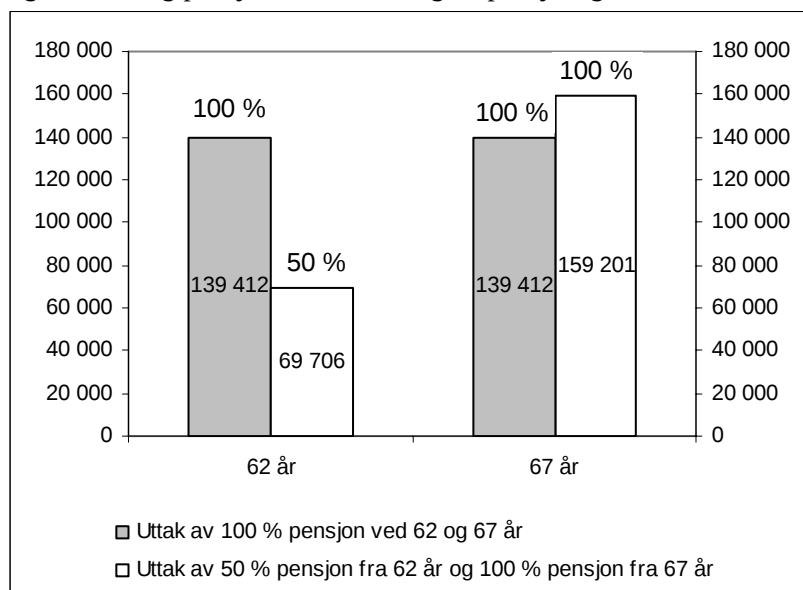
	Uten gradvis innfasing av levealdersjusteringen ¹⁾	Gradvis innfasing av levealdersjusteringen
1943		
1944	2 måneder	1 måned
1945	4 måneder	2 måneder
1946	5 måneder	3 måneder
1947	7 måneder	4 måneder
1948	9 måneder	5 måneder
1949	11 måneder	6 måneder
1950	13 måneder	7 måneder
1951	15 måneder	8 måneder
1952	17 måneder	10 måneder
1953	18 måneder	11 måneder

¹⁾ Anslagene er noe justert sammenliknet med høringsnotatet av 28. januar

Pensjon ved ulike valg av pensjonsgrad

Det vises til avsnitt 10.3.4 i høringsnotatet.

Figur 6.2 Årlig pensjon ved ulike valg av pensjonsgrad. 2007-kroner.

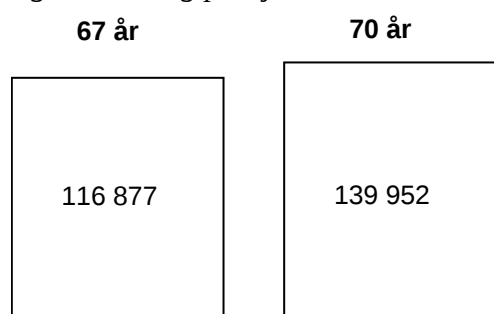
Fleksibelt uttak av minstepensjon

Det vises til avsnitt 10.3.5 i høringsnotatet.

Anders er enslig og født i 1948. Minstepensjonen for enslige ved 67 år målt i 2007-kroner er anslått å bli 116 877 kroner i 2015. Dette blir Anders' minstepensjon dersom han tar den ut ved 67 år.

Forholdet mellom forholdstallene ved 67 år og avgangstidspunktet er, $1,025 / 0,856 = 1,197$ og årlig pensjon blir 139 952 kroner. Dette blir Anders' pensjon dersom han venter med å ta ut pensjonen til 70 år.

Figur 6.3 Årlig pensjon ved uttak av minstepensjon ved 67 og 70 år. 2007-kroner.

Overgangsreglene – årskullene fra 1954 til 1962

Det vises til avsnitt 10.4 i høringsnotatet.

Tabell 6.3 illustrerer hvordan pensjonen beregnes for årskullene 1954 til 1962. Beløpene i tabellen gjelder for enslige pensjonister. Det er forutsatt pensjonsopptjening fra 22 år til 65 år, og en jevn inntekt på 5 G (334 060 kroner). Pensjonen tas ut fra 65 år. Pensjonsnivået i dette eksemplet vil bli nesten 4 prosent høyere enn beregnet i høringsnotatet for 1954-kullet, som har 9/10 av sin pensjon beregnet etter dagens opptjeningsmodell, om lag 2 prosent høyere for 1958-kullet som får pensjonen sin beregnet ut fra like deler dagens og nytt system og snaut 0,5 prosent høyere for 1962-kullet som får 9/10 av sin pensjon beregnet etter ny opptjeningsmodell.

Tabell 6.3 Pensjon for årskullene 1954 til 1962. 2007-kroner.

	Årskull								
	1954	1955	1956	1957	1958	1959	1960	1961	1962
Ny alderspensjon	157 842	157 009	156 306	155 621	154 920	154 254	153 698	153 036	152 365
Dagens alderspensjon	155 382	154 552	153 860	153 043	152 361	151 683	150 884	150 216	149 553
Andel ny alderspensjon	1/10	2/10	3/10	4/10	5/10	6/10	7/10	8/10	9/10
Andel dagens alderspensjon	9/10	8/10	7/10	6/10	5/10	4/10	3/10	2/10	1/10
Vektet pensjon som utbetales	155 628	155 044	154 594	154 074	153 640	153 226	152 854	152 472	152 084

Pensjonsbeløpene i tabellen er målt i lønnsnivået pr. 2007. Pensjonsbeløpene tar ikke hensyn til at framtidig reallønnsvekst vil gi høyere pensjon sammenliknet med beløpene i tabellen.

Tabell 6.4 viser beregnet pensjon for 1958- årskullet. I eksemplet er det antatt at personen jobber fra 22 år til 65 år, og har en jevn inntekt på 5G (334 060 kroner). Tabellen viser beregnet pensjon for ulike uttaksalder og antall opptjeningsår. En person født i 1958 vil som det framgår av tabell 10.9 få om lag 2 prosent høyere pensjon som følge av gradvis innfasing av levealderjustering.

Tabell 6.4 Pensjon ved ulike pensjoneringsstidspunkt. 1958-kullet. 2007-kroner.

	Pensjonsopptjening til alder 62-70 år (og antall opptjeningsår)								
Uttaksalder	62 år (40 år)	63 år (41 år)	64 år (42 år)	65 år (43 år)	66 år (44 år)	67 år (45 år)	68 år (46 år)	69 år (47 år)	70 år (48 år)
62 år	129 850								
63 år	135 602	137 148							
64 år	141 825	143 442	145 046						
65 år	148 601	150 295	151 975	153 640					
66 år	156 102	157 881	159 646	161 395	163 129				
67 år	164 232	166 104	167 960	169 801	171 625	173 429			
68 år	173 400	175 375	177 335	179 278	181 203	183 108	184 992		
69 år	183 492	185 582	187 655	189 711	191 748	193 764	195 757	197 725	
70 år	194 660	196 878	199 077	201 259	203 420	205 558	207 673	209 761	211 821

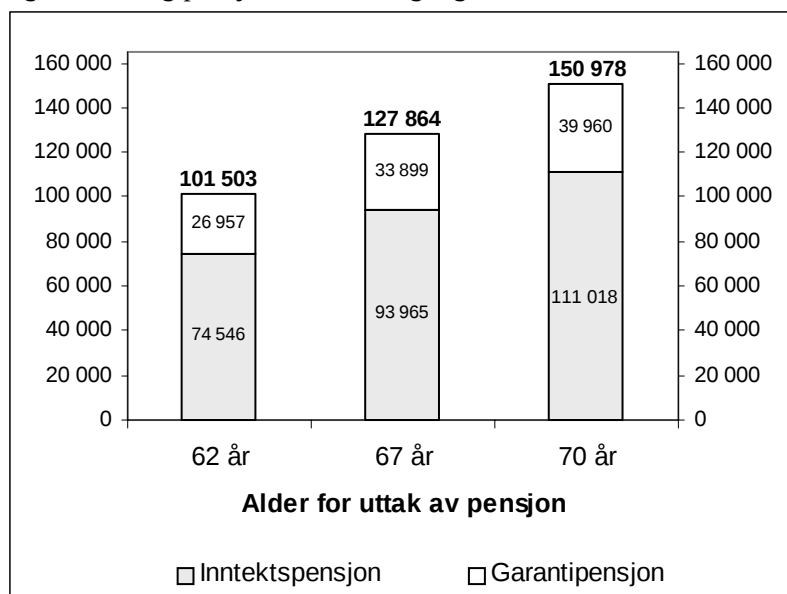
Pensjonsbeløpene i tabellen er målt i lønnsnivået pr. 2007. Pensjonsbeløpene tar ikke hensyn til at framtidig reallønnsvekst vil gi høyere pensjon sammenliknet med beløpene i tabellen.

Fleksibelt uttak av garantipensjon

Det vises til avsnitt 10.2.6 i høringsnotatet.

Garantipensjonen for enslige ved 67 år i 1963-årskullet er anslått til 109 071 kroner målt i faste lønninger, mot 106 782 kroner i høringsnotatet av 28. januar.

Figur 6.4 Årlig pensjon ved ulik avgangsalder. 2007-kroner.

I dette eksemplet kan Anette ikke ta ut pensjon ved 62 år, men må vente til hun er rett over 64 år før hun kan gå av med pensjon, hun må altså vente noe lengre enn lagt til grunn i høringsnotatet av 28. januar.

7. Økonomiske og administrative effekter

Det vises til høringsnotatet kapittel 11.

Som følge av den gradvise innfasingen av levealdersjusteringen øker utgiftene til alderspensjon i folketrygden på kort sikt, og også noe på lang sikt, i forhold til det som ble lagt til grunn i høringsnotatet av 28. januar 2008.

Statistisk sentralbyrå har vurdert de økonomiske effektene av å fase levealdersjusteringen gradvis inn slik at forholdstallene ved 67 år for årskullene 1943-1949 øker med maksimalt 0,5 prosent økning fra et årskull til det neste og at skjermingen fases gradvis ut for årskullene 1950-1958. Det er anslått at den gradvise innfasingen på det meste gir en utgiftsøkning på om lag 3 ½ milliard i 2029 og i gjennomsnitt vel 2 milliarder 2006-kroner pr. år i perioden 2010-2050. I 2050 er merutgiftene som følge av forslaget til gradvis innfasing av levealdersjusteringen beregnet til om lag 1 milliard kroner, det vil si 0,5-0,6 prosent av de totale utgiftene til alderspensjon.

8. Endringer i utkast til endringer i folketrygdloven

Det vises til høringsnotatet kapittel 12.

Som følge av at levealdersjusteringen skal fases gradvis inn og at den livsvarige delen av AFP-påslaget og kompensasjonstillegget skal inngå ved vurderingen av retten til å ta ut pensjon før 67 år, foreslår departementet at lovutkastet i høringsnotatet av 28. januar 2008 suppleres med følgende regler:

§ 19-8. Uttak av pensjon før 67 år

Det er et vilkår for å ta ut alderspensjon før fylte 67 år at pensjon beregnet etter § 19-5 vil tilsvare minste alderspensjon beregnet etter full trygdetid når vedkommende fyller 67 år.

Dersom vedkommende har rett til avtalefestet pensjon med statstilskott, skal den delen som er livsvarig medregnes i vurderingen av om vilkåret i første ledd er oppfylt.

§ 19-15. Særregler for fastsetting av forholdstall

Ved fastsetting av forholdstall etter § 19-5 gjelder følgende dersom endringen i forholdstallet ved 67 år er høyere enn 0,5 prosent:

- a) For årskullene 1944-1949 skal endringen i forholdstallet ved 67 år fra et årskull til det neste ikke settes høyere enn 0,5 prosent.
- b) For årskullene 1950-1958 skal endringen i forholdstallet ved 67 år fra et årskull til det neste tilsvare en veid sum av 0,5 og beregnet økning etter bestemmelsene i § 19-5.
For 1950-kullet skal 0,5 prosent multipliseres med 0,9 og legges sammen med beregnet økning etter § 19-5, multiplisert med 0,1. For 1951-kullet skal 0,5 prosent multipliseres med 0,8 og legges sammen med beregnet økning etter § 19-5, multiplisert med 0,2. Vektingen endres tilsvarende for senere årskull til og med 1958-kullet der 0,5 prosent multipliseres med 0,1 og legges sammen med beregnet økning etter § 19-5, multiplisert med 0,9.
- c) For årskullene 1959-1962 skal endringen i forholdstallet ved 67 år beregnes i henhold til § 19-5.

§ 20-13. Uttak av pensjon før 67 år

Det er et vilkår for å ta ut alderspensjon før fylte 67 år at pensjonsbeholdningen er stor nok til at pensjonen ved fylte 67 år tilsvarer full garantipensjon.

Dersom vedkommende har rett til avtalefestet pensjon med statstilskott, skal den delen som er livsvarig medregnes i vurderingen av om vilkåret i første ledd er oppfylt.

§ 20-22. Særregler for fastsetting av forholdstall

Ved fastsetting av forholdstall etter § 20-14, skal forholdstallet ved 67 år for 1954-kullet fastsettes på bakgrunn av beregnet endring i forholdstall etter § 20-14. Forholdstallet ved 67 år for 1953-kullet fastsettes i henhold til bestemmelsene i § 19-15, jf. § 19-5.

Dersom endringen i forholdstallet ved 67 år mellom 1953-kullet og 1954-kullet beregnet etter § 20-14 er høyere enn 0,5 prosent, skal endringen i forholdstallet tilsvare en veid sum av 0,5 og den beregnede økningen. Endringen fastsettes ved at 0,5 prosent multipliseres med 0,5 og legges sammen med beregnet økning etter § 20-14 multiplisert med 0,5.

Bestemmelsen i andre ledd gjelder tilsvarende for årskullene 1955 til 1958, men slik at vektingen endres gradvis for hvert årskull. For 1955-kullet skal 0,5 multipliseres med 0,4 og legges sammen med beregnet økning etter § 20-14 multiplisert med 0,6. Vektingen endres tilsvarende for senere årskull til og med 1958-kullet der 0,5 prosent multipliseres med 0,1 og legges sammen med beregnet økning etter § 20-14 multiplisert med 0,9.

For årskullene fra og med 1959 skal endring i forholdstallet ved 67 år fra et årskull til det neste tilsvare endringen som beregnes i henhold til § 20-14.